

λίες» στο βουρκο για να πλουτίσης εσύ, τί θάκανε ο Θηβαίος ;

— Θα τους έδιωχνε θά μου άπαντήση, και θάπαирνε άλλους.

Μά αν και οι άλλοι του έδιναν την αυτή άπάντηση ; Τότε ο κ. Θηβαίος ή θ' αναγκαζότανε να κυττάξη τή δικηγωρία του, ή να κάνη ο,τι οι ήθοποιοι του έλεγαν.

Γι' αυτό είχα, έχω και θα έχω—για να θυμηθώ το περίφημο ιδανικό του κ. Λαμπελέτ, — την ιδέα πώς το παραστράτημα του θεάτρου οφείλεται ολοκληρωτικά στους ήθοποιούς μας.

Θέλει και πιό τρανή άπόδειξη ο κ. Ποριώτης ; Όταν ή Δδα Κοτοπούλη άνέθεσε το περασμένο καλοκαίρι ένα βρώμικο έργο άπ' εκείνα που μαζεύουνε τον κόσμο και τὰ λεφτά του, έγραφα κάτι τι στην «Ακρόπολη» κακίζοντας την πράξη της αυτή. Ξέρεις, κ. Ποριώτη, τί είπε ή Δδα Κοτοπούλη σαν το διάβασε ;

— Τί του έκάμαμε άφτουνού του ανθρώπου και βάλθηκε να μᾶς ΚΟΨΗ ΤΟ ΨΩΜΙ ΜΑΣ ;

Άμα λοιπόν μιὰ καλλιτέχνις τῆς αξίας τῆς Δας Κοτοπούλη μετράει την αξία των έργων που παίζει με το πολύ ή το λίγο ψωμί που θα τῆς δώσουν,δέν νομίζεις πώς θα είμαστε πολύ άφελεις να πιστεύουμε πώς το χτίριο, ο διευθυντής και ο Μαικήνας τῆς ιδέας μᾶς λείπουνε για ναποχήσουμε Έθνικό θέατρο ;

Θέλει ο κ. Π. τρανότερη άπόδειξη ; Ο Κώστας ο Θεοδωρίδης ο θεατρώνης με το γούστο — κατά που γράφει — τῆ μόρφωση και τὰ ιδανικά, δέν έδρώμισε το θεάτρό του με τον «Κινηματογράφο» και τους «Ρουδίκωνες» ; Γιατί τῆκανε αυτό ; Γιατί είταν ύποχρεωμένος ν' αντικρύξη τὰ βαριά έξοδα του θιάσου, να πληρώση το πανάκριβο χρονιάτικο νοίκι τῆς μάντρας, να διορθώση το έρείπιο που είχε για θέατρο, να βαστάξη στο συναγωνισμό, γράφει ο κ. Π.

Άν οι ήθοποιοι του θιάσου του είχαν τόσο δά καλλιτεχνικό αίστημα δὲ θα προτιμούσανε τάχατες να πάρουνε το μισό μιστό παρά να φορέσουνε βράκες και να χορεύουνε σὰ δαιμονισμένοι στη σκηνή άπάνω ; Έπειτα τί θα πῆ να βαστάξη στο συναγωνισμό ; Συναγωνισμός γίνεται μονάχα στο έμποριο. Ποιά όμως σχέση υπάρχει μεταξύ θεάτρου και έμπορίου ;

Ο θεατρώνης του σημερινού θεάτρου αντιπροσωπεύει το «κοινόν». Και το κοινόν είναι παραδεγμένο και άποδειγμένο πώς δὲ φταίει για το κύλισμα του τεχνίτη στο βουρκο. «Όσες φορές ή Τέχνη έπεσε, την έρριξαν οι καλλιτέχνες», είναι λόγια του Σίλλερ αυτά, όπως λόγια του Γκαίτε

είναι πώς «ύποχρέωση του Τεχνίτη είναι να κολακέψη σὰ μικρό χαδιάρικο παιδί το κοινό για να το κάνη καλήτερο, για να το φωτίση στο μέλλον, και όχι για το διαωνίσση στην πλάνη από την όποία έχει να ώφεληθῆ».

Για τὰ λαϊκώτερα θέατρα μου φαίνεται πώς δὲν αξίζει τον κόπο να μιλάη κανένας, όπως δὲν αξίζει τον κόπο να μιλήση για ταναγνώσματα που γράφονται στις έφημερίδες.

Άνάγκη να βρεθουνε πρώτα ήθοποιοι. Έθοποιούς όμως που ναγκαλιάζουνε την Τέχνη όχι για να εκμεταλλευθουνε το παρθένο σώμα της και να ζήσουνε πλούσια κ' ευτυχισμένα, αλλά από μιὰ ύψηλότερη, ιερώτερη, άγνότερη, θεϊότερη λατρεία και άγάπη. Ο Διευθυντής του θεάτρου και ο Μαικήνας είναι στερνότερο ζήτημα.

Θ. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

ΣΗΜ. ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ». — Στα παραπάνω ο συνεργάτης μας Ν. Ποριώτης σημειώνει :

«Φεύγουμε από το θέμα, λησμονάμε τον κύριο σκοπό μας, φίλε Συναδινέ. Σκοπός μας είναι να φτιάξουμε το άληθινό έθνικό θέατρο, που τέτοις δὲν έχουμε. Όχι να ζυγιάσουμε μόνο τις εϋτύνες και να βρούμε ποιός φταίει λιγώτερο ή περισσότερο, δίχως βήμα να προχωρήσουμε. Γράφοντας την άτράνταχτή σου ιδέα πώς για τῆ θεατρική κατάντια μας φταίνε μονάχα οι θεατρίνοι, και γυρεύοντας να φτιάξουμε πρώτα ιδανικούς θεατρίνους, περιορίζεις κ' έλόγου σου τῆ θεατρική τέχνη και το σκοπό τῆς θεατρικής σκηνης στου θεατρίνου το άτομο, — όπως δηλαδή κάνουνε κ' οι θεατρίνοι μας. Ούτε τῆς μουσικής τέχνης ιδανικό είναι να κάνη τῆ φιγούρα του ο καλός οργανοπαίχτης, ίσως και το καλό του βιολί, ούτε τῆς θεατρικής τέχνης να δοξάση τον καλλιτέχνη θεατρίνο. Είναι κι αυτός όργανο τῆς Τέχνης, έφημερο και λιγόζωο. Άν κρεμάστηκε, τὰ τελευταία χρόνια, το θεάτρό μας στο όργανό του και τῆν καλή τους θέληση, δὲ θα πῆ πώς αυτό είναι και το σωστό. Το σκηνικό του έγώ πρώτ' άπ' όλα κοιτάζει ο θεατρίνος, όποιος κι αν είναι, και όχι συνολικά τῆ θεατρική τέχνη. Κι ο ταπεινότερος κι ο ευγενικώτερος ένειρο κρυφό του έχει άστέρι να γενῆ, και ύλικά να καλοπεράση. Κι άμα κυβερνή θεατρίνος, στο θεάτρό του ο καλήτερός του δὲ βρίσκει θέση, δὲν έχει προκοπή. Αυτό είναι ο γενικός κανόνας. Μά δὲν έχω σκοπό να ξαναπῶ άπ' την αρχή τὰ ίδια, μιὰ και δὲν όνειρεύτηκα πώς θα παραδοθῆ σε θεατρίνου χέρια ή κυβέρνηση του έθνικού θεάτρου. Και δὲν πιστεύω να κοιτάσουμε και πολύ για

νά «Ψροῦμε ἠθοποιούς», τέτοιους πού θέλει ὁ κ. Ν. Δουλεύει χρόνια τώρα ἡ «Δραματική Σχολή» τοῦ Ὁφείδου, μὰ χρόνια ἔχουμε νὰ δοῦμε νέο θεατρῖνο στή σκηνή, ἔξδν ἀπὸ τὴν ὀπερέττα. Δραματικό τμήμα ἔχει, θαρρῶ, καὶ τὸ Ὁφείδ Λόττνερ. Μὰ τὸ καλύτερο σκολειό, τὸ ξέρουμε, εἶναι γιὰ τὸ Ρωμιό θεατρῖνο τὰ σανίδια τῆς σκηνῆς, — φτάνει μόνο νὰ μὴν κρέμεται ἡ ἀναγνώριση τῆς ἀξίας καὶ τῆς ειδικότητάς του ἀπὸ ζηλέφτονα μάτια συντεχνίτη. Καὶ γι' αὐτὸ ἴσως πρόκοψε τὰ πρῶτα χρόνια ἡ «Νέα Σκηνή», γι' αὐτὸ κ' ἔβγαλε νέους καλοὺς θεατρίνους ὡς καὶ τὸ Β. Θέατρο, πρὶν τὸ κλείση ὁ κ. Βλάχος. Σ' αὐτὸ θὰ συμφωνήσῃ, νομίζω, καὶ ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος πού, γράφοντας στὴν «Ἑλλάδα» (24 τοῦ Ὁχτ.) γιὰ τὸ ζήτημα, ἐπιδοκμάζει τὴν «πρότασή» μου, ὅπως τὴ λέει, ἀπὸ τὴν ἰδέα τῆς ὡς τὸ κατάλληλο πρόσωπο, γιὰ νὰ μᾶς πῆ στὸ τέλος : «Ὁνειρα πάλιν . . . Ἀλλὰ τί μᾶς ἐμποδίζει νὰ ονειρευώμεθα καὶ νὰ ἐλπίζωμεν ; . . .» Ἄν εἶναι ὄνειρα ἢ ὄχι, ἱά κρίνουνε ἔσοι διαβάσουνε στὸ ἐρχόμενο φύλλο ἓνα θεατρικὸ ἄρθρο πού ἔλαβε ὁ «Ναυμάς» ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἀργὰ ὁμως γιὰ νὰ τυπωθῆ σήμερα.»

ΤΑΣΩ*

4.

Ὁ Νικολάουλος σύχασε. Τὸ καλοκαίρι ξαναπέταξε τὴ φουστανέλα καὶ φόρεσε τὴ χωροφυλακιστικὴ στολή. Κι ὁ πατέρας μου εἶτανε εὐχαριστημένος. Ἡ Τάσω σύχασε κι αὐτή. Μόνο μὲ τὴ γιαγιά τῆς τὴν ἀκούγαμε νὰ γκριιάζει καμιά φορά. Ἡ γιαγιά Ἀγγελίνα, κατάνκιτη πιά, δὲν μπορούσε νὰ ἔχει στὴν ἀυλόπορτα. Μὲ φωνάζανε μιά μέρα καὶ τὴν εἶδα καὶ τῆς ἔκαμα κουράγιο πὼς ὅλα θὰ περάσουνε. Τότε εἶδα καὶ τὴν Τάσω ἀποκοντὰ πρῶτη φορά ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο τῆς. Κοκκίνισε σὰν εἶδε πὼς ἐκεῖ πού καίταξα ἓνα γύρο τὸ καινούργιο τῆς νοικοκυριό, τὸ μάτι μου σταμάτησε στὸ διπλὸ κρεβάτι πού ἔστεικε λευκοστρωμένο σὲ μιὰν ἀγκωνή.

«Καλὰ ὄσα βολεμένη», τῆς εἶπα καὶ τῆς χτύπησα τὴν πλάτη καθὼς ἔδρανα νὰ φύγω.

Μ' ἔβαλε ἀκόμα ὁ διάβολος καὶ δὲν τῆς ἔσφιξα μόνο τὸ χέρι ἐκεῖ πού τὴ χαιρέτισα, μὰ καὶ τῆς χάρειψα κιόλα ἀλαφρὰ τὰ μάγουλα. Δὲ μίλησε. Στύλωσε μονάχα τὰ μάτια τῆς ἀπάνω μου καί, σὰ βγήκα ὄξω, ἔκλεισε δυνατὰ τὴν πόρτα ἀποπίσω μου. Μετάνοιωσα γι' αὐτὸ πού ἔκαμα καὶ πολλὲς μέρες ἀπόφυγα ἐξεπίτηδες καὶ νὰ κοιτάξω ἀκόμα κατὰ τὸ σπῆτι τῆς. Μοῦ φάνηκε σὰ νὰ τὸ ἀπόφευγε κι αὐτὴ νάπαντηθεῖ μαζί μου. Συχνὰ τὴν ἔβλεπα ἔπειτα ὄξω στὴν ἀυλόπορτά τῆς, συχνὰ θὰ ρχότανε καὶ στὸ

σπῆτι μας, μὰ ἐμένα σπάνια μ' ἔβλεπε τὸ σπῆτι ἄλλες ὥρες ὄξω ἀπὸ τὸ φαγί. Εἶχα κιόλας διορθώσει ὄνδ κάμαρες, πού εἶτανε δίπλα στὸ κατώγι, κ' ἔβαλα ἐκεῖ τὰ ἐργαλεῖα, τὰ βιβλία καὶ τὸ κρεβάτι μου κ' ἐκεῖ περνοῦσα ὄσες ὥρες μοῦ ἀπομύνανε ἄδειες ἀπὸ τὰ τρεχάματα στὶς γειτονιὲς κι ἀπὸ τὸ τάβλι, πού ἔπαιζα στὸν καφενὲ γιὰ νὰ ξεκουραστῶ. Ἀφροσιωμένος στὴν γιαιτρική μου, δὲ μοῦ ἔμμενε καιρὸς νὰ ξαναθυμηθῶ τὴν Τάσω.

Μὰ ἡ ἀμαρτία τόβαλε ἡ γιαιτρική μου πάλι νὰ γίνεῖ ἡ ἀφορμὴ νάρθει ἀλλιώτικα τὸ πρᾶμα. Ἐνα ἀπόγιομα ἤρθανε καὶ μὲ πήρανε νὰ πάω σ' ἓνα χωριὸ ἀποπέρα ἀπ' τὸ ποτάμι νὰ δῶ κάποιον ἄρρωστο. Πήγα καὶ τσέπωσα τὰ ἔνδ δεκάρινα. Ὁ δρέμος περνοῦσε κοντὰ ἀπ' τὸ μέρος πού εἶτανε τὰ σπαρτά μας καὶ δὲν τὸ ξέρω πὼς μοῦ κατέθηκε στὸ γύρισμα, μὰ καὶ μ' εἶχε πιάσει ἡ νύχτα, νὰ πάω νὰ μείνω ἐκεῖ νὰ κοιμηθῶ καὶ τὴν αὐγὴ καθαλλικέδοντας τὸν ψαρή, πού ἤξερα πὼς εἶχε ἐκεῖ ὁ Νικολάουλος, νάρθω στὸ χωριὸ νὰ δῶ τοὺς ἄρρώστους μου. Εἶχα καιρὸ πολὺ νὰ δῶ τὰ χτήματά μας καὶ τὸ σπιτάκι πού εἶχε φτιάσει ἐκεῖ τότε στερνὰ ὁ πατέρας μου. Ἡ βραδιὰ εἶτανε ζεστή, ἀυγουστιάτικη. Τὸ φεγγάρι, ἔτοιμο νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ βουνό, κοκκίνιζε τὸν οὐρανὸ στὴν ἄκρη, ὁ ἀέρας τῆς ποταμιᾶς δρόσιζε τὴν ψυχὴ. Μιά νυχτιὰ ὄξω ἀπὸ τὴ σκόνη τοῦ χωριοῦ, πού εἶχανε σκάσει τὰ χωράφια κι ἀνοίξανε τάχα δρόμους γιὰ νὰ τὸ κάμουνε χώρα, ἓνα ξενύχτισμα στὴν ἐξοχή ὄξω ἀπὸ τίς φωλιὲς στὸ κατώγι τοῦ σπιτιοῦ μου, πού τίς ἔλεγα καμαρὲς μου, μοῦ φαινότανε ἐκεῖνη τὴ στιγμή σὰν εὐτυχία σταλμένη ἀπάντεχα ἀπ' τὸν οὐρανό.

Σὰν ἔρτασα στὴν ἄκρη ἀπὸ τὰ σπαρτά μας, γιὰ νὰ μὴν περάσω μὲ τὸ ἄλογο μέσα στὰραποσίτια, ἔξεπέσα, τὸδῶσα τοῦ χωριάτη πού με συνόδεθε καὶ τοῦ εἶπα νὰ γυρίσει πίσω κι ἄρχισα νὰ ψάχνω νὰ δρῶ κἀνα δρόμο εἶτες ἀλλάκι γιὰ νὰ βγῶ στὸ σπῆτι, πού ἡ σκεπή του φαινότανε παραπέρα μέσα στὸ θάμνωμα. Ὁ χωριάτης, σὰν πῆδ ἔμπειρος, μὲ βόηθησε καὶ πράματις βόηκα ἓνα δρόμο. Τὸν καλονύχισα καὶ τράβηξα ἴσα ἐκεῖ χωμένος μέσα στὰραποσίτια, πού εἶτανε φηλότερα ἀπ' τὸ μπῶι μου. Δὲν εἶχα κάμει ὄμως πολλὰ βήματα, ἔταν ἄχαρνα τὸ πόδι μου βούλιαξε μέσα στὰ νερά. Ἐκαμα νὰ τὸ σηκώσω, μὰ βούλιαξε καὶ τᾶλλα. Κατάλαθα πὼς θάχανε πατίσει ἀποβραδὶς καὶ βλαστήμησα τὴν ἰδέα πού μοῦ κατέθηκε νάρθω νὰ βουτηχθῶ στὶς λάσπες. Μὰ ἐκεῖ πού πάλεθα νὰ βγῶ καὶ νὰ γυρίσω νάρθω ἄλλο δρόμο, μὲ ξάφνισε ἡ φωνὴ τοῦ Νικολάουλα βαθιὰ μέσα ἀπὸ τὰραποσίτια καὶ σὲ λίγο ξεχώρισα τὸν ἦχο του λίγα πατήματα μακριὰ μου. Εἶχε ἀκούσει τὴν περπατησιὰ τοῦ ἀλόγου καὶ τίς κουθέντες μου μὲ τὸ χωριάτη κι ἄδραξε τὸν γκρά του κ' ἤρθε νὰ δεῖ μὴν μπήκανε νὰ κλέψουν.

«Ἐγὼ εἶμαι, βρέ, μὴν ἀγριέδεις», τοῦ φώναξα δυνατὰ, φουρκισμένος ἀπ' τὸ βούλιαγμα κι ἀπ' τίς φωνὲς του.

Σὰ μὲ εἶδε τᾶχασε, μὰ σὰν ἄκουσε πὼς ἤρθα γιὰ νὰ μείνω ἐκεῖ τὴ νύχτα, χάρηκε. Μὲ βόηθησε καὶ βγήκα ἀπ' τὰ νερά.

«Σὰ νὰ μοῦ τᾶχε πει κανένας σταυτί», μοῦ εἶ-

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 409.